به نام آفریدگار دانایی

Impactful University ZUMS

مؤسسه مطالعات فرهنگی و اجتماعی
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

سمپوزیوم نوآوری برای تاب‌آوری اجتماعی

۲۰ آبان ۱۴۰۵
تهران - مؤسسه مطالعات فرهنگی و اجتماعی

کاری از:

مؤسسه مطالعات فرهنگی و اجتماعی

دانشگاه علوم پزشکی زنجان

سخن آغازین

جامعه در روزهای دشوار با فشارهایی روبه‌روست که آموزش، پژوهش، کسب‌وکار، خدمات عمومی و سلامت روان را هم‌زمان تحت تأثیر قرار می‌دهد.

تاب‌آوری فقط تحمل دشواری نیست؛ بلکه حفظ کرامت، تداوم زندگی، مراقبت متقابل، دسترسی به اطلاعات قابل‌اعتماد و بازسازی ظرفیت‌هاست.

این سمپوزیوم دعوتی است برای بازتعریف نوآوری؛ نه صرفاً در قالب فناوری‌های پیچیده، بلکه به‌مثابه راه‌حل‌های تازه، مسئولانه، کم‌هزینه و قابل‌اجرا برای حل مسائل واقعی.

چرا نوآوری برای تاب‌آوری اجتماعی؟

بحران‌ها؛ ظرفیت‌های انسانی، نهادی و اجتماعی را به چالش می‌کشند.

نوآوری؛ راهی برای سازگاری با شرایط دشوار، حفظ خدمات حیاتی و یافتن راه‌حل‌های تازه برای تداوم زندگی و فعالیت‌های اجتماعی است.

تاب‌آوری اجتماعی چگونه ساخته می‌شود؟

تاب‌آوری اجتماعی از پیوند چهار ظرفیت شکل می‌گیرد: انسان توانمند، نهاد پاسخ‌گو، دانش و فناوری قابل‌اتکا و جامعه همبسته.

هم‌افزایی این ظرفیت‌ها؛ امکان سازگاری، یادگیری و بازسازی را فراهم می‌کند.

دبیر علمی سمپوزیوم

- آینده پژوه علم و فناوری
- دانشیار گروه مطالعات آینده‌نگر مؤسسه مطالعات فرهنگی و اجتماعی

دکتر محمد حسینی‌مقدم

اهداف راهبردی رویداد

- بازتعریف نوآوری به‌مثابه ظرفیت انسانی، نهادی و فناورانه
- بررسی نقش‌آفرینی هم‌زمان دانشگاه، مدرسه، خانواده، رسانه و جامعه مدنی
- استخراج پیشنهادهای سیاستی ملموس و قابل‌پیگیری

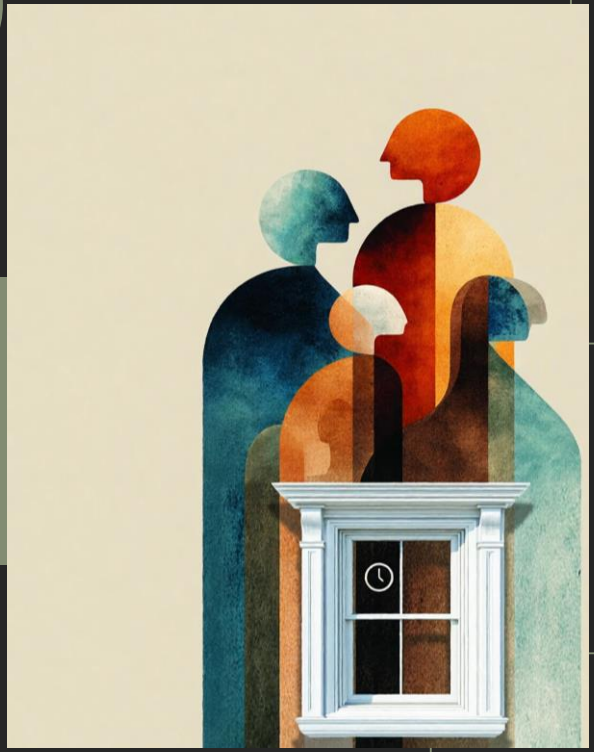
- تبیین پیوند عمیق میان نوآوری و تاب‌آوری اجتماعی
- تداوم آموزش، پژوهش و خدمات حیاتی در شرایط بحران
- استفاده مسئولانه از داده، فناوری و هوش مصنوعی در راستای عدالت، اعتماد و سلامت روان

رویکرد متمایز سمپوزیوم

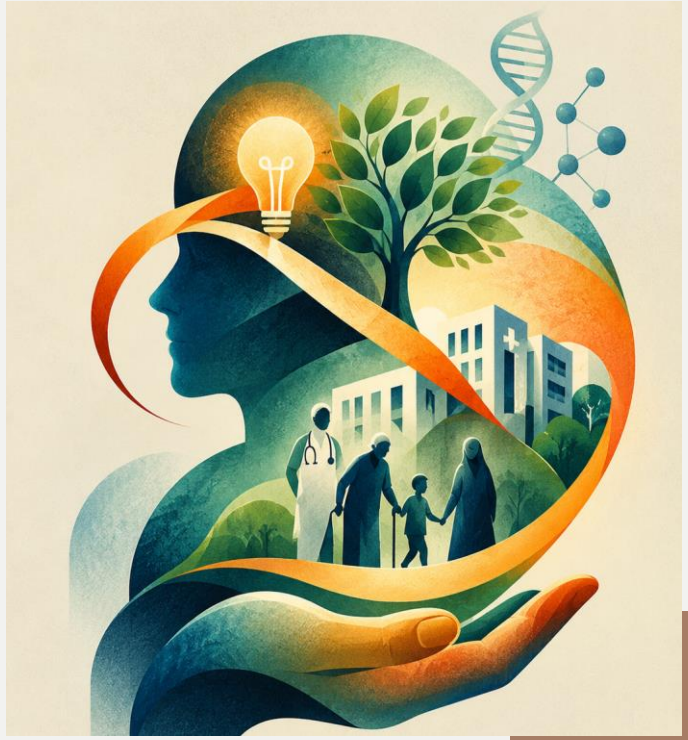

این سمپوزیوم صرفاً به توصیف بحران‌ها، بررسی چالش‌ها یا طرح دیدگاه‌های نظری محدود نمی‌شود؛ بلکه تلاش می‌کند با پیوند دادن دانش علمی، تجربه‌های میدانی، ظرفیت‌های نهادی و راه‌حل‌های فناورانه، مسیرهای عملی تقویت تاب‌آوری اجتماعی را شناسایی کند.

محورهای علمی و سخنرانی‌ها

نشست اول: نوآوری برای تداوم زندگی و خدمت

دکتر مقصود فراستخواه
انسان نوآور و مسئله‌گشا در روزهای دشوار

دکتر مهرداد حمیدی
دانشگاه نوآور و خلاق:
از تداوم یادگیری تا ابتکار عمل اجتماعی

دکتر حسین ابراهیم‌آبادی
زیست‌بوم نوآوری تاب‌آور:
از ایده‌های پراکنده تا راه‌حل‌های ضروری

نشست دوم: دانش، فناوری و حکمرانی برای تداوم خدمت

دکتر محسن کشاورز ترک

رصد، آینده‌نگاری و ترجمان دانش
برای دشواری‌های به‌هم‌پیوسته

دکتر پروین شفیعی مقدم

فناوری‌های قابل‌اتکا برای ارتباط،
اطلاع‌رسانی و حمایت از مردم

دکتر امیر شعبانی

تاب آوری؛ به مثابه تکلیف یا ظرفیت؟
دوگانه تکلیف و ظرفیت برای تاب‌آوری جامعه

نشست سوم: تاب‌آوری اجتماعی؛ از همیاری تا بازسازی ظرفیت‌ها

دکتر جبار رحمانی

فرهنگ و روایت تاب‌آور:

حفظ امید، انسجام و عاملیت اجتماعی

دکتر لیلا اردبیلی

نهادهای پاسخ‌گو و تاب‌آور:

خانواده، آموزش، رسانه، جامعه مدنی و نهاد علم

دکتر امید ساعد

جامعه تاب‌آور: همیاری، اعتماد و مراقبت از یکدیگر

ساختار پنل‌های تخصصی

چالش‌های نوآوری و تداوم خدمات دانشگاهی و کسب‌وکارها

معرفی پنل:

دانشگاه‌ها و کسب‌وکارها؛ از ارکان اصلی تولید دانش، ارائه خدمات و ایجاد ارزش اقتصادی و اجتماعی هستند. بااین‌حال، شرایط بحرانی می‌تواند فعالیت‌های آموزشی، پژوهشی، تولیدی و خدماتی آن‌ها را با اختلال مواجه کند. این پنل به بررسی چالش‌های پیش‌روی این نهادها، ظرفیت‌های نوآوری سازمانی و راهکارهای حفظ تداوم فعالیت‌ها در شرایط محدودیت می‌پردازد. تمرکز اصلی بحث بر شناسایی الگوهای انعطاف‌پذیر، استفاده خلاقانه از منابع و توسعه همکاری‌های مؤثر برای کاهش آسیب‌پذیری و افزایش آمادگی سازمانی خواهد بود.

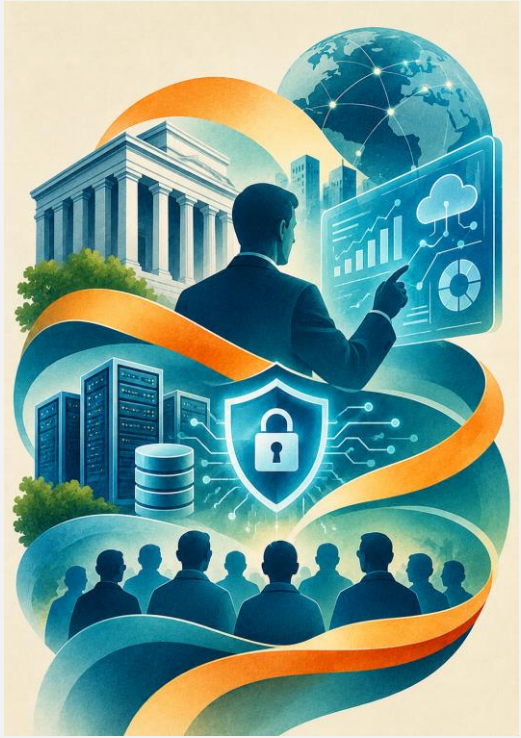
محورهای بحث:

- چالش‌های تداوم فعالیت‌های دانشگاهی و کسب‌وکارها
- نوآوری سازمانی و بازطراحی فرایندهای ارائه خدمات
- نقش فناوری و تحول دیجیتال در استمرار فعالیت‌ها
- همکاری دانشگاه، صنعت و زیست‌بوم نوآوری
- طراحی مدل‌های سازگار و تاب‌آور برای فعالیت‌های آینده

پرسش محوری:

دانشگاه و زیست‌بوم نوآور چگونه می‌توانند در روزهای دشوار ابتکار عمل را به دست گیرند؟

حکمرانی داده، فناوری‌های قابل‌اتکا و حفظ اعتماد عمومی

معرفی پنل:

داده و فناوری از مهم‌ترین زیرساخت‌های تصمیم‌گیری و مدیریت خدمات در شرایط بحران به شمار می‌روند. بااین‌حال، بهره‌گیری مؤثر از این ظرفیت‌ها مستلزم وجود چارچوب‌های مناسب برای مدیریت داده، امنیت اطلاعات، شفافیت و مسئولیت‌پذیری است. این پنل به بررسی الزامات حکمرانی داده، کاربرد فناوری‌های قابل‌اتکا و نقش ابزارهای هوشمند در پشتیبانی از تصمیم‌گیری و استمرار خدمات می‌پردازد. همچنین چگونگی حفظ اعتماد عمومی و صیانت از حقوق شهروندان در فرایند استفاده از فناوری‌های نوین مورد توجه قرار خواهند گرفت.

محورهای بحث:

- حکمرانی داده و دسترسی به اطلاعات معتبر
- نقش هوش مصنوعی و فناوری‌های نوین در مدیریت بحران
- امنیت اطلاعات، حریم خصوصی و مسئولیت‌پذیری فناورانه
- مقابله با اطلاعات نادرست و تقویت ارتباطات عمومی
- شفافیت و اعتماد عمومی در فرایندهای تصمیم‌گیری

پرسش محوری:

چگونه می‌توان خدمات ضروری و ارتباطات قابل‌اعتماد را پایدار نگه داشت؟

از تاب‌آوری واکنشی تا توان جمعی پایدار

معرفی پنل:

عبور از بحران صرفاً به معنای بازگشت به شرایط پیشین نیست؛ بلکه فرصتی برای بازنگری در ساختارها، یادگیری از تجربه‌ها و ایجاد ظرفیت‌های پایدارتر برای آینده است. دستیابی به چنین هدفی مستلزم تبدیل دانش و تجربه به سیاست‌ها و اقدامات مشخص، تقویت همکاری میان نهادهای مختلف و تعریف سازوکارهای روشن برای پیگیری نتایج است. این پنل به‌عنوان نشست نهایی سمپوزیوم، با رویکردی مسئله‌محور و آینده‌نگر، به دنبال جمع‌بندی مباحث، شناسایی اولویت‌های راهبردی و تدوین پیشنهادهای سیاستی برای تقویت تاب‌آوری اجتماعی خواهد بود.

محورهای بحث:

- اولویت‌بندی مسائل و چالش‌های راهبردی جامعه
- شناسایی ظرفیت‌های موجود برای تقویت تاب‌آوری
- تعیین نقش دانشگاه، دولت، بخش خصوصی و جامعه مدنی
- تدوین راهکارهای کوتاه‌مدت، میان‌مدت و بلندمدت
- تعریف سازوکارهای اجرایی، مسئولیت‌ها و نظام پیگیری

پرسش محوری:

از تاب‌آوری واکنشی تا توان جمعی پایدار: چه باید کرد؟

نوآوری در روزهای دشوار، یک انتخاب تجملی نیست؛

بلکه ضرورت و بخشی از توان حیاتی جامعه

برای حفظ زندگی، یادگیری، خدمت‌رسانی و امید است.

دبیرخانه سمپوزیوم نوآوری برای تاب‌آوری اجتماعی